

РЕЦЕНЗИЯ

В документите за участие в конкурса доц. Н. Илиев е представил списък с 78 публикувани материали. От тях 37 са до хабилитирането за АД „доцент“. Продукцията след хабилитирането, която е обект на рецензирането по настоящия конкурс, наброява 41 публикувани материала (34 научни, 4 ръководства и 3 популярни).

Кандидатът участва в конкурса с монография (по показател В3) със заглавие „Производство на фиданки от дървесни и храстови видове“ (2015, ИК на ЛТУ, София, 331 стр. ISBN 978-954-332-127-8). Темата и съдържанието обхващат пълно и всестранно проблематиката на разсадниковото производство, което е основен раздел от конкурсната дисциплина. Доц. Илиев е първи автор на изданието, като делът му съставлява 40%, видно от разделителен протокол, а частите в чието разработване е участвал са посочени в Предговора на стр. 6 и 7. Съобразно специфичния формат на книжното тяло (В5), то отговаря на 472 стандартни машинописни страници, или делът на доц. Илиев е 189 стр. С това са изпълнени изискванията по § 1, т. 10 от ПРАС в ЛТУ и ЗРАСРБ (в Допълнителни разпоредби), както и по забележка 5 от Приложението към чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ.

Сумата от точките по показателите включени в приложенията на ППРАСРБ и Правилника за РАС в ЛТУ за професионалното направление са над минимално изискваните, като общата сума на точките е 1634.1 (увеличени са с 20 след моя проверка), при изискуем минимум 550 точки.

Кандидатът е представил копия на посочените в списъка публикации и на изискваните документи, включително служебни бележки и информация за участия в международни и национални научни проекти, ръководство на образователни и научно-приложни проекти, научно-популярни статии, участия в национални и международни конференции, разработване на подзаконови нормативни документи, участия в национални съвети, работни групи и ведомствени комисии, процедури по присъждане на академична длъжност и образователна и научна степен, ръководство на успешно защитил докторант и др.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Доц. Н. Илиев започва преподавателската си дейност в ЛТУ от 1995 г. като хоноруван асистент по дисциплината „Горски култури“. Представената Служебна бележка (№ ЧР 239/14.01.2025 г.) е за периода от 19.10.1998 г., когато след конкурс е назначен на ОТД на АД „гл. асистент“. От 13.12.2005 г. е „доцент“ (свидетелство от ВАК №23493/27.02.2006). През изминалите 29 г. е участвал в обучението на студенти от три специалности в ЛТУ (Горски стопанство – ГС, Екология и опазване на околната среда – ЕООС и Стопанско управление – СУ), като е провеждал лекции, упражнения и практики. В момента води лекционните курсове по три дисциплини: „Горски култури“ (за ГС, ОКС-бакалавър – редовен и задочен курс), „Горски плантации“ (за ГС, ОКС-магистър – редовен и задочен курс) и „Защитни залесявания“ (на ЕООС, ОКС-магистър).

Кандидатът е съавтор на учебник по „Горски култури – Горско семепроизводство“. ИК на ЛТУ, София, 288 стр. ISBN 978-954-332-124-7 (Милев, Петкова, Илиев 2015). Съавтор е на три ръководства за студенти от ЛТУ. От тях,

изданието „Посевни материали от широколистни видове“ (2004) с 437 стр. отговаря по характер и изисквания за монография. Има и други 4 ръководства с практическа насоченост, от които едно е самостоятелно и 3 са в съавторство.

Доц. Н. Илиев има три курса за повишаване на квалификацията: Обучение по хетеровегетативно размножаване на дървесните растения (2001); Курс за използване на платформа за електронно обучение Moodle (2024); Курс за използване на платформа за електронно обучение Blackboard Learn™ (2014). Има много добри компютърни умения като владее Microsoft Word, Excel, Power point, SPSS.

Извънаудиторната учебна дейност на кандидата е активна и всеотдайна. Тя включва:

- Научно ръководство на 26 защитили дипломанти (15 за ОКС „бакалавър“ и 9 за ОКС „магистър“), а още двама магистри защитиха дипломните си работи с отлични оценки, след подаването на документите за конкурса. Отделно е бил рецензент на десетки дипломни работи от двете ОКС.

- Участия в изготвянето и актуализирането на 3 учебни програми.

- Участия в 2 комисии по акредитации, а в момента е включен в комисия и работи по процедура за акредитация на ПН за ОНС „доктор“.

- Научен ръководител на един докторант, успешно защитил през 2019 г.

Доц. Н. Илиев има съществен принос за усъвършенстването на учебния процес във ФГС с участията си като член на ФС (2005-2025) и на АС на ЛТУ (2016-2024), както и в катедрените съвети.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

Кандидатът доц. д-р Наско Илиев участва в конкурса с:

- Монографии – 1 бр.;
- Учебници – 1 бр.;
- Учебни пособия – 7 бр.;
- Книги – 1 бр.;
- Публикации – 33 бр.;
- Проекти – 16 бр.

4.1 Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти

Доц. Н. Илиев има участие в разработването на общо 16 проекта, от които 3 са международни, един е инфраструктурен, а 2 са образователни. Бил е ръководител на два от националните проекти, а от 2024 г. поема ръководството на две теми към УОГС. И трите международни проекти са свързани с тематиката по Горски култури: за състоянието на обикновения кестен (*Castanea sativa*) в България и Македония; за стопанисването на бялата мура (*Pinus peuce*) и за агролесовъдските практики в района на Западните Балкани. Националните проекти също са предимно в обсега на конкурсната тематика. Предмет на проучванията са лесокултурни въпроси за основните иглолистни и широколистни дървесни видове, включително от родовете *Pinus*, *Tilia*, *Ulmus*, *Castanea sativa*, *Corylus avellana*, *Robinia pseudoacacia*, *Picea pungens*. Един от проектите (Е18.6) е инфраструктурен – за изграждане на университетска лаборатория за биотехнологични и

молекулярно-генетични изследвания, а с по-широка насоченост е проект E18.8 Статистическо изучаване на конкурентоспособността на предприятия от горското стопанство. Представена е Служебна бележка от НИС-ЛТУ за участията в научно-изследователски проекти.

Оценявам, че изследователската проектна дейност на кандидата е ориентирана основно към проблематиката на обявения конкурс и е на необходимото научно ниво.

В Справката-самооценка не са поставени точки на един от проектите (№ 10) към показател E18, т.е точките по E18 трябва да се увеличат с 15 и за група Е стават 353,3 (при изисквани 100 т.).

Участията в симпозиуми и конференции са 12, от които 2 национални и 10 международни. Бил е зам.-председател на организационния комитет (ОК) на една международна и член на ОК на национална конференция. Редовно се отзовава като рецензент на конкурсни предложения за научни проекти към НИС-ЛТУ.

4.2 Характеристика на публикуваните научни резултати

Научното творчество на кандидата е представено в Справката-самооценка по показателите от групи В и Г, налични са и копия в представените материали. Публикациите може да бъдат класифицирани както следва:

По вид:

- Публикации в научни списания – 28 бр.;
- Публикации в сборници от научни форуми – 6 бр.;
- Научнопопулярни публикации – 3 бр.

По важност:

- Статии в списания с Импакт-фактор – 1 бр.;
- Статии в списания реферирани и индексирани в Web of Science и Scopus – 10 бр.;
- Статии в списания без Импакт-фактор – 17 бр.;
- Доклади в сборници от научни форуми – 6 бр.

Място на публикуване:

- Статии в реферирани в Web of Science и Scopus български и чужди списания – 10 бр.;
- Статии в реферирани български и чужди списания реферирани извън Web of Science и Scopus – 18 бр.;
- Статии в нереферирани български и чужди списания – 17 бр.;
- Публикации в сборници от международни научни форуми – 3 бр.;
- Публикации в сборници от национални научни конференции, сесии и семинари – 1 бр.;
- Публикации в научни трудове на университети и институти – 2 бр.

Език, на който са публикувани:

- На български език – 9 бр.;
- На чужд език – 35 бр.;

Брой на съавторите:

- Самостоятелни – 2 бр.;

- С един съавтор – 9 бр. (в 5 е първи);
- С двама съавтори – 14 бр. (в 6 е първи);
- С трима и повече съавтори – 10 бр. (в 1 е първи).

Горната характеристика на публикационна активност на кандидата по брой и структура удовлетворява изискванията на конкурса. Покрити са 100-те точки по група В и са направени 270,8 т. по група Г (при изисквани 200 т.). За отбелязване са високият дял (почти 80%) на публикациите на чужд език. Наличието на 2 самостоятелни публикации отдавам на комплексната тематика на конкурсната дисциплина и предпочитанието към работа в екип. Положително е, че в общо 14 публикации доц. Н. Илиев е сам или водещ съавтор.

4.3 Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

Забелязаните цитирания са представени в Справката-самооценка по група Г, а в материалите са включени копия на публикациите, в които са налице цитиранията. Данните за цитиранията са следните:

- Общо – 77 цитирания.

Според типа на цитиранията:

- В реферирани списания и сборници от научни форуми – 37 цитирания;
- В учебни помагала, монографии, дисертации и др. – 40 цитирания.

В Справката-самооценка цитирането (№ 10 към Д15) от Хинков, Г. 2023. Добри практики ... (монография) трябва да е към Д14, а не в Д15, т.е. да се оценява с 10, а не с 5 т. С тази малка корекция точките по група Д са 860. Именно по този показател превишението на минималните изисквания (100 т.) е най-голямо – над 8 пъти.

Цитирани са общо 23 от публикациите на кандидата или 68% от всичките. Само 23 от цитатите (30%) са в публикации на кирилица, вкл. 4 на сръбски и 2 на украински език. Цитиранията в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове (група Д13) са 37 (48%), като са цитирани 16 от публикациите на доц. Н. Илиев. За 15 публикации са регистрирани 21 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране (група Д14). За 10 публикации има 19 цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране (група Д15). Цитиранията на публикациите, в които кандидатът е самостоятелен или водещ автор са 36 (47%). Тази характеристика на цитируемостта показва широката видимост на научното творчество и популярността на доц. Н. Илиев сред специалистите по Горски култури не само у нас, но и особено добра разпознаваемост в чужбина.

4.4 Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

Приемам представените приноси от кандидата, тяхното групиране и класифициране. Особено важно е, че са налице приноси в трите основни направления на дисциплината Горски култури – Горското семеипроизводство, Разсадниковото производство и Залесяванията. В техните рамки, научната и публикационната дейност е

насочена към редица важни въпроси и са постигнати приноси, от които за по-важни смятам следните:

- Обновена е научната и практическата информация по всички задачи на Горското семеипроизводство – семеипроизводствени източници, плодoносене, определяне на реколтите, семесъбиране, добиване на горски посевни материали, тяхното запазване и окачествяване (Е22.1, Г7.5, Г7.6, Г8.2, Г8.8).

- Обоснована е ролята на селекцията при определянето и създаването на горски семеипроизводствени източници за устойчивостта и производителността на създаваните горски култури (Г 7.5, Г8.1, Г8.2).

- Обновена е научната и практическата информация по всички задачи на Разсадниковото производство (В3.1, Г6.1, Г7.2, Г7.4, Г7.6, Г7.7, Г7.9, Г7.15, Г7.16, Г8.5, Г8.6, Г8.9, Г8.10–Г8.12).

От тематиката по Разсадниковото производство, оценявам особено високо приносите на доц. Н. Илиев, постигнати с последователна научна, експериментална и практическа работа, фокусирана в следните три задачи:

- Преодоляване на семенния покой, чрез подходящи предпосевни подготовки (Г7.2, Г7.6, Г7.12).

- Вегетативно производство на посадъчни материали, чрез вкореняване, присаждане и *in vitro* методи (Г7.1, Г7.3, Г7.4, Г7.7, Г7.12, Г7.15, Г7.16, Г8.7, Г8.10, Г8.12, Г8.15, Г8.17).

- Приложение на хербициди за борба с плевелната растителност (Г7.9, Г8.5, Г8.6, Г8.9).

- Проучване на растежа и производителността и оптимизиране на лесокултурната технология за създаване на култури от обикновен кестен (Г8.3), обикновена череша (Г8.4), шестил (Г7.5) и обикновен явор (Г7.11, Г8.13) и др. Дадени са ценни препоръки както за създаване на чисти култури, така и за подходящите видове за смесване (Г7.11, Г7.12), включително за тяхната защита чрез механични протектори (Г7.10, Г7.13).

- Проучена е Националната база данни на горските територии и е направен първи опит за цялостен обзор на лесокултурната практика с обикновен явор в България (Г8.13).

- Направен е обзор върху историческото развитие на залесяванията в България с извличане на полезни изводи от богатия опит у нас (Г8.14).

- Принос към актуализирането на подзаконовата нормативна уредба е участието в работни групи към горското ведомство за изготвянето на нормативни документи, включително за разсадниковото производство – Наредба № 4 от 2012 г. Това е и израз на признанието на познанията и широките компетенции на кандидата.

Поради спецификата на научната специалност, почти всички публикации са носители на научни, методични и приложни приноси.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Дългогодишната ни съвместна работа ми позволи да натрупам най-много преки впечатления за учебната, изследователската и публикационната дейност на доц. Н. Илиев. Убедено твърдя, че методичното осигуряване, експерименталната работа,

отчитането и интерпретирането на резултатите, формулирането на изводите и препоръките, са в голяма степен с неговото лично участие. При колективните изследвания и трудове той има активно участие и с времето по-често поема водеща роля. Неговото участие е особено осезаемо с владееенето на статистическия апарат.

Признак за тежестта на личния принос е фактът, че в 14 от публикациите (41%) кандидатът има водеща роля (самостоятелни и първи автор).

6. Критични бележки

Не открих съществени пропуски в представените материали. По-горе посочих два технически пропуска, с които кандидатът се е самоощетил с 20 т. Може да се желае по-стегнат стил при представянето на приносите.

7. Лични впечатления

Познавам кандидата още от студентските му години и съм пряк свидетел на неговото постоянно напредване. Впечатленията ми са отлични във всички аспекти – и като преподавател, и като учен, и като човешки качества. Проявява уважение и коректност и към колеги, и към студенти. Отличава се и с много добра организираност, което му позволява да се справя в срок и на високо ниво с многото и разнородни задачи. С готовност се включва и демонстрира умения да работи в екип и да ръководи такива. Всеотдаен е в работата със студентите и докторантите.

Изпитвам лично удовлетворение от това, че преди години го насърчих да се отдаде по-целенасочено на разсадниковото производство и конкретно на присаждането. Сега се радвам, че без да подценява другите важни задачи, доц. Н. Илиев постигна признанието на водещ специалист. Знанията и практическите му умения по грижите в разсадника, вегетативните методи на размножаване и конкретно присаждането при горскодървесните видове достигнаха класа, надхвърляща пределите на страната ни.

Доц. Н. Илиев имаше шанса да работи дълго време в екипа ни с доц. д.н. Красимира Петкова и доц. д-р Пламен Александров. Отдавам признание за отговорното му включване и съществения принос за резултатите от съвместната ни работа. Той успя да акумулира и развива добрия колективен дух на коректност и добронамереност, което е предпоставка за неговото успешно по-нататъшно развитие като водеща личност както в областта на Горските култури, така и за Факултета по горско стопанство и Университета.

8. Заключение

Във връзка с посоченото по-горе, предлагам доц. д-р Наско Александров Илиев да бъде избран за „професор“ по дисциплината „Горски култури“ в Професионално направление 6.5 Горско стопанство, научна специалност „Горски култури, селекция и семепроизводство“.

Подпис на рецензента:

Рецензията е предадена на: 28.04.2025 г.